

Донецький національний університет імені Василя Стуса
Юридичний факультет
кафедра теорії та історії держави і права та адміністративного права

СИЛАБУС

Навчальної дисципліни «Правові системи сучасності»

Кількість кредитів ECTS	4 (120 годин)
Період викладання	Перший рік навчання 2 семестр
Рівень вищої освіти	Перший
Спеціальність	293 Міжнародне право 293 International law
Освітня програма	Міжнародне право International law
Викладачі	Стаднік І.В., к.ю.н., доцент кафедри теорії, історії держави і права та філософії права
Профайли викладачів курсу	Стаднік І.В.: http://rang.donnu.edu.ua/?pg=kt&nu=166#search
Доступ до матеріалів курсу	портал юридичного факультету https://dnu.sharepoint.com/portals/law/SitePages/%D0%94%D0%BE%D0%BC%D0%B0%D1%88%D0%BD%D1%8F.aspx
Контактна інформація	stadnik@donnu.edu.ua

Анотація дисципліни

Правова система є надскладним явищем, оскільки представляє собою організовану сукупність усіх правових явищ в суспільстві. Об'єднуючи різні за характером та функціональним призначенням явища, саме правова системи характеризує правову реальність в контексті втілення належного (системи права) в сущому, наявному (юридична практика). Цей процес не відбувається автоматично, він опосередковується правовою ідеологією, яка формується історично під впливом різноманітних факторів (політичного, економічного, культурного). Саме тому кожне суспільство має свою неповторну, притаманну лише йому правову систему. І завдання порівняльного правознавства не лише дослідити унікальність кожної з цих систем, а і знайти схожі риси, які дадуть можливість їх об'єднати в правові сім'ї, кола, типи.

Правові системи сучасності – це навчальна дисципліна професійної та практичної підготовки, яка заснована на порівняльно-правових дослідженнях та

охоплює своїм змістом загальну характеристику правової компаративістики, її методологію, поняття та типологізацію сучасних правових систем, а також характеристику основних правових сімей сучасного світу.

Метою вивчення навчальної дисципліни «Правові системи сучасності» є формування цілісного уявлення про правову систему, включаючи концепцію, історію та методи правової компаративістики, а також надання знань про закономірності виникнення, функціонування і розвитку національних правових систем та їх типологізації (об'єднання у правові сім'ї, кола).

Вивчення матеріалів дисципліни забезпечить формування у майбутніх правників, по-перше, цілісного уявлення про спільні та специфічні риси правових систем світу, виникнення, функціонування та розвиток окремих правових сімей, по-друге, фундаментального правового мислення як методологічного знаряддя розв'язання складних питань сучасної правової дійсності.

За підсумками вивчення дисципліни слід очікувати наступні:

• компетентності

1	<i>Інтегральна компетентність</i>	Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у галузі професійної правничої діяльності, у сфері міжнародного публічного та приватного права, європейського та внутрішньодержавного права, що характеризуються комплексністю та невизначеністю умов із застосуванням правових доктрин, принципів, внутрішньодержавних та міжнародно-правових інститутів.
2	<i>Спеціальні (фахові) компетентності</i>	СК-1. Здатність застосовувати здобутки римського права, знання з основ теорії та філософії права, знання і розуміння структури правничої професії та її ролі у суспільстві. СК-2. Здатність розуміти сутність, генезу, принципи організації міжнародних відносин. СК-11. Здатність до самостійної підготовки проєктів актів правозастосування.

• результати навчання

РН-11	Знати та розуміти основні сучасні правові доктрини, цінності та принципи, сучасні досягнення міжнародного, національного та європейського права.
-------	--

РН-12	Демонструвати необхідні знання та розуміння сутності та змісту основних правових інститутів і норм фундаментальних галузей міжнародного і національного права, міжнародного економічного права, європейського права.
РН-15	Надавати консультації щодо можливих способів захисту прав та інтересів у різних правових ситуаціях.

Організація та оцінювання навчання

Організація та оцінювання навчання визначені «Порядком оцінювання знань здобувачів вищої освіти у Донецькому національному університеті імені Василя Стуса» та «Положенням про організацію освітньої діяльності у Донецькому національному університеті імені Василя Стуса». Форми поточних і підсумкових контролів – розв’язання тестів, кейсів, прикладні завдання – спрямовані на здобуття та засвоєння фундаментальних наукових знань щодо державно-правової організації суспільства, формування критичного мислення, позитивної правосвідомості та правової культури майбутніх правників. Залік та екзамен – є обов’язковими формами підсумкового контролю.

Організація навчання за дисципліною відбувається в наступних форматах:

- 1) лекції: аудиторні та/або дистанційні (Microsoft Teams) заняття;
- 2) практичні: аудиторні та/або дистанційні (Microsoft Teams) заняття;
- 3) самостійна робота здобувача під керівництвом викладача за допомогою Google Forms, Microsoft Teams.

Аудиторні заняття реалізуються відповідно до наступного календарного плану викладання дисципліни, конкретні дати відповідають розкладу занять і графіку навчального процесу:

Тиждень /дата/ години*	Тема	Форма проведення заняття	Завдання,** години	Термін виконання (дата і час) *	Мак кількість балів
2 СЕМЕСТР					
1 тиждень	Вхідний контроль	практичне	2 години Питання для відповідей студентам пропонуються в день проведення, без попередньої інформації та сповіщення. Завдання спрямовані на перевірку остаточних знань здобувачів, з дисциплін, що є передреквізитами, зокрема, з теорії держави та права, філософії.	Згідно розкладу	2
Змістовий модуль 1. Загальна характеристика правової компаративістики					
1 тиждень	Тема 1. Правова компаративістика	лекція	8 години (лекції - 2 години; практичні – 4 години) Правова компаративістика як наука. Історичний розвиток правової компаративістики. Об'єкт та предмет дослідження правової компаративістики. Місце компаративістики в системі юридичних наук	Згідно розкладу	-
2 тиждень		лекція	Функції компаративістики. Методологія правової компаративістики. Правова компаративістика як навчальна дисципліна.	Згідно розкладу	-
3 тиждень		практичне		Згідно розкладу	3
5 тиждень		практичне		Згідно розкладу	3
3 тиждень	Тема 2. Методологія правової компаративістики	лекція	4 години (лекції – 2 години, практичні – 2 години) Поняття методології правової компаративістики. Структура методології правової компаративістики. Основні методи порівняльно-правових досліджень. Методика проведення порівняльно-правових досліджень. Міжнародні центри порівняльно-правових досліджень.	Згідно розкладу	-
7 тиждень		практичне		Згідно розкладу	3
4 тиждень	Тема 3. Правова система як об'єкт дослідження	лекція	6 години (лекції – 4 години, практичні – 2 години) Поняття правової системи. Структура правової системи. Типологія правових систем. «Правова сім'я» та «правове коло»: поняття та	Згідно розкладу	-
5 тиждень		лекція		Згідно розкладу	-

9 тиждень		практичне	співвідношення. Критерії об'єднання правових систем в правові сім'ї. Типологізація основних правових сімей сучасного світу.	Згідно розкладу	3
Змістовий модуль 2. Основні правові сім'ї сучасного світу.					
6 тиждень	Тема 4. Правова сім'я загального права	лекція	8 годин (лекції – 6 години, практичні – 2 години) Особливості правої сім'ї загального права. Характеристика та основні етапи розвитку англійської правової системи. Поняття, особливості та розвиток загального права. Право справедливості та його співвідношення із загальним правом. Джерела права англо-американської правової сім'ї. Поняття та види прецеденту. Інші джерела права. Особливості правових систем країн, що відносяться до сім'ї загального права (зокрема, США, Канади, Австралії, Нової Зеландії).	Згідно розкладу	-
7 тиждень		лекція		Згідно розкладу	-
8 тиждень		лекція		Згідно розкладу	-
11 тиждень		практичне		Згідно розкладу	3
9 тиждень	Тема 5. Романо-германська правова сім'я	лекція	8 годин (лекції – 6 години, практичні – 2 години) Особливості романо-германської правової сім'ї. Етапи розвитку романо-германської правової сім'ї. Право університетів та його роль у розвитку романо-германського права. Рецепція римського права як основа розвитку романо-германської правової сім'ї. Вплив канонічного права на формування романо-германського права. Публічне і приватне право. Джерела права романо-германської правової сім'ї. Особливості правових систем країн, що відносяться до романо-германської правової сім'ї (зокрема, Німеччини, Франції, Італії).	Згідно розкладу	-
10 тиждень		лекція		Згідно розкладу	-
11 тиждень		лекція		Згідно розкладу	-
13 тиждень		практичне		Згідно розкладу	3
12 тиждень	Тема 6. Релігійно-традиційна правова сім'я	лекція	8 годин (лекції – 6 години, практичні – 2 години) Поділ релігійно-традиційної правової сім'ї. Особливості релігійних правових систем. Мусульманське право: поняття, ознаки, джерела. Особливості індуського права: ознаки, джерела особливості юридичної практики. Іудейське право: поняття, риси, джерела. Особливості традиційних правових систем. Традиційне африканське право. Кодекси звичаєвого права. Особливості правової системи Китаю.	Згідно розкладу	-
13 тиждень		лекція		Згідно розкладу	-
14 тиждень		лекція		Згідно розкладу	-
15 тиждень		практичне		Згідно розкладу	3

15 тиждень	Тема7 Змішані правові системи	лекція	8 години (лекції – 6 години, практичні – 2 години) Особливості правових систем країн Латинської Америки: специфіка, джерела та структура. Особливості судових систем латиноамериканських держав. Формування та особливості скандинавського права. Джерела та структура скандинавського права. Місце судової системи в скандинавському праві. Пострадянські правові системи: формування, особливості, джерела та структура. Юридична практика та правова ідеологія в пострадянських правових системах.	Згідно розкладу	-
16 тиждень		лекція		Згідно розкладу	-
17 тиждень		лекція		Згідно розкладу	-
17 тиждень		практичне		Згідно розкладу	3
18 тиждень	Тема7 Правова система України	лекція	4 години (лекції) Особливості правової системи України, проблеми її типологізації. Основні джерела українського права. Специфіка правової ідеології. Судова практика в правовій системі України. Суддівський розсуд. Зближення правової системи України з романо-германською правовою сім'єю.	Згідно розкладу	-
19 тиждень		лекція		Згідно розкладу	-
19 тиждень	Підсумкова модульна контрольна робота	практичне	1 година (практичне) Питання для відповідей пропонуються студентам в день проведення, без попереднього повідомлення. Підсумкова контрольна робота охоплює всі теми з курсу «Правові системи сучасності» і включає тестові і практичні завдання різного рівня складності.	Згідно розкладу	14
1-18 тиждень	Теми 1-8	СРС	63 години Вирішення завдань (кейсів) практичного спрямування,	Згідно розкладу	20
Згідно розкладу екзаменаційної сесії		Екзамен		Згідно розкладу	40
Підсумок за семестр			120 годин		100

*Зазначено лише тижні. Дата та час проведення заняття визначаються відповідно до розкладу навчальних занять.

**Питання та завдання для опрацювання на практичних заняттях передбачені в «Планах практичних занять», розміщених на порталі юридичного факультету.

Форми оцінювання результатів навчання:

1. «Вхідний» контроль проводиться у вигляді усного опитування або у формі тестування за допомогою Google Forms.
2. Поточний контроль здійснюється у формі:
 - усного та письмового опитування;
 - групової дискусії;
 - тестування;
 - доповіді;
 - презентації;
 - виконання та захист самостійної роботи студентів, що полягає у вирішенні завдань теоретичного та практичного спрямування¹;
 - виконання підсумкової контрольної роботи у формі тестування за допомогою Google Forms з тем відповідного модуля².
3. Підсумковий контроль проводиться у формі усного екзамену³.

Критерії оцінювання результатів навчання⁴:

1) усне та письмове опитування

максимальний за правильно надану відповідь здобувачем вищої освіти складає 3 балів. Ієрархія отримання балів передбачає чотири рівні:

➤ **високий (3 - 2,8 б.):** усна/письмова відповідь є правильною, цілісною, логічною, обґрунтованою, містить аргументацію, аналітичні міркування, демонструє критичне мислення здобувача;

➤ **середній (2,7 - 2,2 б.):** усна/письмова відповідь є правильною, логічною, частково обґрунтованою, аналітичні міркування та аргументація є недостатніми;

➤ **достатній (2,1 - 1,5 б.):** усна/письмова відповідь є частково правильною, нецілісною, фрагментарною, недостатньо аргументованою;

➤ **низький (1,4-0 б.):** усна/письмова відповідь є неправильною або містить грубі помилки, здобувач демонструє незнання і нерозуміння навчального матеріалу, не може обґрунтувати свою думку.

¹ **NB!** Альтернативною формою виконання СРС є підготовка та опублікування тез доповіді на наукову конференцію за тематикою дисципліни.

² **NB!** Альтернативою виконання підсумкової контрольної роботи є підготовка та опублікування тез доповіді на наукову конференцію за тематикою дисципліни.

³ **NB!** Альтернативною формою складання екзамену є підготовка та опублікування фахової наукової статті (в тому числі у співавторстві) за тематикою дисципліни.

⁴ Критерії оцінювання встановлено у відповідності з Методичними рекомендаціями до розробки критеріїв оцінювання типових завдань у Донецькому національному університеті імені Василя Стуса (Методичні рекомендації до розробки критеріїв оцінювання типових завдань у Донецькому національному університеті імені Василя Стуса / За заг. ред. Т. Л. Нагорняк, Л. В. Юрчишена. Вінниця: ДонНУ імені Василя Стуса, 2022. 58 с.)

2) групова дискусія – максимальна оцінка за відмінне виконання завдання здобувачами вищої освіти складає 3 балів, які складаються на основі дотримання наступних критеріїв:

- інформативна місткість, повнота виступів – 0,5 бала;
- вільна орієнтація у матеріалі – 0,5 бала;
- аргументованість, доказовість, переконливість висновків – 0,5 бала;
- якість представлення результатів (чіткість, логічність, уміння виділити головне) – 0,5 бала;
- активність – 1 бала;
- оригінальність, креативність та інноваційність підходу – 0,5 бала.

3) доповідь - розширене усне повідомлення на основі сукупності раніше опублікованих наукових робіт з загально-теоретичних проблем держави та права, що мають велике значення для теорії науки і практичного застосування, є узагальненим викладенням результатів проведених досліджень і розробок, відомих широкому колу фахівців у цій галузі наукового знання, максимальна оцінка за яке складає 6 балів. Критерії оцінювання доповіді представлено в таблиці нижче.

Критерії оцінювання доповіді

Критерії оцінювання	0-3 балів	4-5 балів	6 балів
Розуміння завдання	Використані матеріали мають часткове відношення до теми; представлена інформація не аналізується і не оцінюється	Використані матеріали по більшій мірі мають відношення до теми, але частково аналізуються та оцінюються	Використані матеріали повністю відповідають темі, аналізуються та оцінюються у повній мірі
Логіка викладання матеріалу	Логіка викладання матеріалу порушена, структурованість прослідковується частково	Логіка викладання матеріалу прослідковується, наявна структурованість	Матеріал викладається логічно, повністю прослідковуються причинно-наслідкові зв'язки
Авторська оригінальність	Стандартна робота, 70% запозиченого матеріалу	10-15% викладеного матеріалу являють собою авторські пропозиції	Унікальна робота; містить 65-70% оригінальних, винахідницьких прийомів та пропозицій
Культура мовлення, манера триматися перед аудиторією	Доповідач губиться перед аудиторією, демонструють бідність мовлення, порушує регламент, не може втримати увагу аудиторії	Доповідач допускає не грубі мовленнєві помилки під час виступу, незначно порушує регламент, частково утримує увагу аудиторії	Доповідач впевнено тримається перед аудиторією, володіє культурою мовлення, дотримується регламенту, утримує увагу аудиторії
Відповіді на питання	Доповідач не може відповісти на питання або під час відповіді	Доповідач не на всі питання може знайти	Доповідач переконливо, повно і аргументовано

	поводить себе агресивно, некоректно	переконливі, аргументовані відповіді	відповідає на всі поставлені питання
--	-------------------------------------	--------------------------------------	--------------------------------------

4) Презентація (power point presentation, PPT) – це ефективний та універсальний формат донесення інформації, який являє собою набір слайдів та спеціальних ефектів (слайд-шоу), текстовий вміст презентації, замітки доповідача, а також роздавальний матеріал для аудиторії, що зберігаються в одному файлі. Можливо виконання таких видів презентацій:

- статичні презентації;
- анімовані презентації;
- мультимедійні презентації;
- відео-презентації (інформація представлена у вигляді відеофільму).

Відповідно до змістовної наповненості та доцільності використання спеціальних ефектів максимальна оцінка за презентацію складає 6 балів. Критерії оцінювання доповіді представлено в таблиці нижче.

Критерії оцінювання презентації

Критерії оцінювання презентації	0-3 балів	4-5 балів	6 балів
Відповідність матеріалу тематиці проекту	Містить близький за тематикою матеріал, але не несе важливої інформативної функції	Загалом відповідає тематиці проекту і є досить інформативною	Точно відповідає тематиці, містить дуже важливу інформацію
Структурованість інформації	Важко вловити структуру подання інформації	Прослідковується певна структура в розміщенні інформації	Має чітку, логічно вибудовану структуру
Використання графіків, таблиць, діаграм	Графіки, таблиці і діаграми відсутні	Графіки, таблиці і діаграми представлені в роботі, але суттєво не доповнюють змісту	Графіки, таблиці і діаграми відповідають змісту та розкривають його сутність
Наявність посилань на використані інформаційні джерела	Немає посилань на використані джерела	Не повністю представлені інформаційні джерела або не всі правильно оформлені	Оформлення посилань на інформаційні джерела цілком правильні, вичерпні
«Читаємість» тексту, наочність.	Естетичний вигляд незадовільний (відсутня чітка структура розміщення інформації, недоречна графіка оформлення)	Естетичний вигляд дещо псує недостатньо чітка структура розміщення інформації, не зовсім доречна графіка оформлення	Чітка побудова сторінок. Розмір тексту легко сприймається
Відповідність дизайну змісту роботи, єдність стилю в оформленні різних частин презентації	Дизайн зовсім не відповідає тематиці проекту, а інколи навіть іде всупереч загальному змісту	Дизайн не суперечить загальному змісту проекту	Гармонійне поєднання дизайнерських знахідок з ідеєю проекту
Уміння і навички використовувати комп'ютерні технології	Низький (початковий) рівень використання різноманітних	Робота дає висновок про середній рівень умінь і навичок використання	Робота є прикладом високого рівня володіння комп'ютерними технологіями.

	можливостей комп'ютерних технологій	комп'ютерних технологій учнями	
--	--	-----------------------------------	--

5) Кейс є інструментом оцінювання результатів навчання, який дозволяє визначити рівень вміння здобувачів вищої освіти (індивідуально та/або командно) застосовувати отримані теоретичні знання для вирішення практичних ситуацій, аналізувати їх, синтезувати та надавати оцінку. Розв'язання кейсів здійснюється в межах виконання самостійної роботи студентів. Максимальна оцінка за відмінне розв'язання кейсу складає 30 балів. Здобувач отримує бали відповідно до ієрархії, як результат виконання визначених у кейсі завдань:

➤ **високий (19–20 балів):** уміння чітко виявляти проблеми, ґрунтовні оригінальні пропозиції щодо вирішення проблемної ситуації, заданої у кейсі, високу спроможність застосування здобутих теоретичних знань з дисципліни у практичних ситуаціях, використання цікавого додаткового фактичного матеріалу (наприклад, статистичних даних для обґрунтування власної позиції), уміння логічно, послідовно викладати своє бачення у процесі обговорення, здатність якісно подавати свою позицію у різних формах (наприклад, у вигляді презентації).

➤ **середній (15–18 балів):** уміння чітко виявляти проблеми, наявні пропозиції щодо вирішення проблемної ситуації, заданої у кейсі, наявність у відповіді теоретичних знань з дисципліни у практичних ситуаціях, уміння викладати власне бачення у процесі обговорення, результат виконання поданий у заданій формі.

➤ **достатній (11–14 балів):** пропозиції, що частково вирішують проблемну ситуацію, задану у кейсі, присутність у відповіді теоретичних знань з дисципліни, але допущені суттєві недоліки щодо обґрунтування позиції, мови викладу, форм подання.

➤ **низький (0–10 балів):** пропозиції, що або взагалі не мають стосунку до вирішення проблеми або частково вирішують проблемну ситуацію, задану у кейсі, слабка присутність у відповіді теоретичних знань з дисципліни, допущені суттєві недоліки щодо обґрунтування позиції, що ставлять її під сумнів, мова викладу та форми подання лише частково відповідають професійному рівню або взагалі не відповідають.

6) Тези доповіді

Підготовка та опублікування тез доповіді на науковій конференції є альтернативою виконання підсумкової контрольної роботи. Вибір такого варіанту здійснюється за погодженням з викладачем під час першого практичного заняття з дисципліни.

При підготовці тез наукової доповіді слід дотримуватися таких правил: правильно (згідно вимог) розмістити прізвище автора та його ініціали; при

необхідності вказати інші дані, які доповнюють відомості про автора; чітко сформулювати назву тез доповіді, яка має відображати головну ідею, думку, положення (2-5 слів); в тезах має бути забезпечена така послідовність: актуальність проблеми; стан розробки проблеми (перелік вчених, які зверталися до розробки цієї проблеми); наявність проблемної ситуації та необхідність у її вивченні, вдосконаленні з огляду на сучасний стан її розробки; основні ідеї, положення; результати дослідження, їх значення для розвитку теорії та/або практики.

Структурно тези доповіді включають такі елементи: актуальність теми; стисла постановка наукової проблеми; короткий огляд існуючих позицій щодо обраної проблематики; окремі власні думки щодо наукової проблеми; висновки.

Максимальна оцінка за відмінне написання тез складає 20 балів. Оцінювання тез відповідно до критеріїв відбувається шляхом визначення балів по кожному з елементів структури критеріїв. Ієрархія балів за критеріями оцінювання тез можуть бути такою:

- відповідність змісту тез заявленій темі, їх цілісність та композиційна гармонійність – 4 бали;
- ступінь розкриття предмету дослідження – 4 бали,
- оригінальність теми роботи – 4 бали;
- наявність узагальнень альтернативних теоретичних підходів в межах досліджуваної проблеми – 3 бал;
- обсяг та якість опрацьованих інформаційних джерел – 2 бал;
- наявність та обґрунтованість авторських розробок або пропозицій за досліджуваною проблемою, ступінь їх теоретичної значущості та практичної цінності – 3 бали.

Умовою для зарахування балів за тези доповіді є довідка про їх опублікування або рекомендація до опублікування.

7) наукова стаття

Підготовка та опублікування наукової статті виступає в якості альтернативи виконання завдання з самостійної роботи студентів.

У процесі індивідуальної діяльності під час роботи над статтею у здобувачів формуються такі якості як уміння узагальнювати практичний досвід вирішення проблем, розгляду ситуацій, явищ; реалізовувати творчий, креативний намір та суб'єктивне ставлення до проблем, форм та методів їх практичного вирішення; демонстрація знань, враховуючи вимоги навчального плану, мету, завдання навчальної дисципліни, додатково опрацьовані матеріали, зібрані та узагальнені аргументи, а також демонстрація самостійної позиції здобувача.

Мета написання наукової статті – отримання здобувачами вищої освіти навичок наукової (дослідницької) роботи, де важливу роль відіграє оприлюднення результатів дослідження.

Наукова стаття виконує такі функції:

- дослідницьку – подаються наукові результати дослідження, виступає джерелом нового наукового знання;
- презентаційну – представляє дослідника в науковому товаристві, показує його внесок (доробок) у створення наукових знань;
- оцінювальну – оцінюють стан наукових досліджень з певної проблеми;
- комунікативну – слугують засобом спілкування дослідників.

Рекомендації до написання статей. Наукова стаття подається до редакції в завершеному вигляді відповідно до вимог, які публікуються в окремих номерах журналів або збірниках у вигляді пам'ятки автору. Оптимальний обсяг наукової статті (0,5-0,7 др. арк.). Рукопис статті повинен мати повну назву роботи, прізвище та ініціали автора, анотації, список використаної літератури.

Відповідно до постанови Президії ВАК України від 15.01.2003 р. №705/1 наукові статті зараховуються як фахові при наявності таких необхідних структурних складових: постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями; аналіз останніх досліджень і публікацій, в яких започатковано розв'язання даної проблеми і на які спирається автор, виділення невирішених раніше частин загальної проблеми, котрим присвячується означена стаття; формулювання цілей статті (постановка завдання); виклад основного матеріалу дослідження з повним обґрунтуванням отриманих наукових результатів; висновки з даного дослідження і перспективи подальших розвідок у даному напрямку; бібліографічні посилання.

Максимальна оцінка за написання статті складає 30 балів. Ієрархія балів за критеріями оцінювання наукової статті наступна:

30 - 25 балів – наукова стаття опублікована (у співавторстві із викладачем або одноосібно) у наукових періодичних виданнях, що входять до переліку фахових видань України категорії «Б»;

24 - 20 балів – наукова стаття опублікована (одноосібно або у співавторстві із викладачем) в інших виданнях України або інших країн;

19 - 15 балів – стаття опублікована у науково-популярних виданнях.

Загальна оцінка

Загальна кількість балів з навчальної дисципліни «Правові системи сучасності» складається на підставі суми балів поточного та підсумкового контролю. Протягом семестру *студент може набрати максимум 60 балів.*

Для здобувачів вищої освіти денної форми навчання ці бали складаються з оцінки за:

- *вхідний контроль – максимум 2 бали;*
- *роботу на практичних заняттях – максимум 24 балів* (по 3 балів за кожне за практичне заняття, за виключенням «вхідного» та підсумкового контрольів);
- *самостійну роботу здобувача вищої освіти (СРС) – максимум 20 балів;*

- підсумкову контрольну роботу – максимум 14 балів.

За результатами складання екзамену здобувачі вищої освіти можуть отримати **максимум 40 балів**.

Таблиця оцінювання результатів навчальних досягнень

За національною шкалою	За 100-бальною шкалою	За шкалою ECTS
залік		
зараховано	90-100	A
	82-89	B
	75-81	C
	67-74	D
	60-66	E
не зараховано	0-59	FX

Список рекомендованих джерел

Основна література

1. Гапотій В.Д., Жильцо О.Л., Воржевітіна Г.І. Основні правові системи світу: навчальний посібник, Мелітополь: ФОП Однорог Т.В., 2019. 279 с..

2. Давид Р., Жоффре-Спинози К. Основные правовые системы современности /Пер. с фр. В. А. Туманов. М.: Международные отношения, 2003. 399 с.

3. Луць Л.А. Сучасні правові системи світу. Навчальний посібник. Львів: юридичний факультет Львівського національного університету імені Івана Франка, 2003. 247 с.

4. Порівняльне правознавство (правові системи світу): монографія / Ю. С. Шемшученко, О. Л. Копиленко, О. В. Зайчук, Н. М. Оніщенко, Ю. В. Зайчук, Т. І. Тарахонич; Ін-т законодавства ВР України, Ін-т держави і права ім. В.М.Корецького НАН України. К.: Парлам. вид-во, 2008. 488 с.

5. Порівняльне правознавство у таблицях: навч. посібник для юрид. ВНЗ і ф-тів / уклад.: О. В. Петришин, О. В. Зінченко, Д. В. Лук'янов, С. П. Погребняк; Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого. Харків: Право, 2016. 162 с.

6. Порівняльне правознавство: підручник / С. П. Погребняк, Д. В. Лук'янов, І. О. Биля-Сабадаш, Л. А. Богачова, В. С. Смородинський, В. Є.

Протасова, Г. П. Пономарьова, М. Г. Хаустова, Г. О. Христова; ред.: О. В. Петришин; Нац. ун-т «Юрид. акад. України ім. Ярослава Мудрого». Х.: Право, 2011. 271 с.

7. Ситар І. М. Правові системи сучасності (західна традиція права): навч. посіб. Львів, 2009. 408 с.

8. Трембіцький, А. М., Циганюк Ю. В. Порівняльне правознавство: навч.-метод. посіб. 2-ге вид., доповн. Хмельницький: ІРД, 2014. 216 с.

9. Цвайгерт К., Кётц Х. Введение в сравнительное правоведение в сфере частного права: в 2-х тт. Том I. Основы: Пер. с нем. М.: Междунар. отношения, 2000. 480 с.

Допоміжна література

1. Excerpt reproduced from *American Legal Systems: A Resource and Reference Guide* (Anderson Publishing, a member of the LexisNexis Group 1997) by Toni M. Fine. URL: <https://www.lexisnexis.com/en-us/lawschool/pre-law/intro-to-american-legal-system.page>

2. Legal systems in Germany: overview by Dr Jochen Lehmann, GÖRG Partnerschaft von Rechtsanwälten mbB. URL: [https://uk.practicallaw.thomsonreuters.com/w-007-7132?transitionType=Default&contextData=\(sc.Default\)](https://uk.practicallaw.thomsonreuters.com/w-007-7132?transitionType=Default&contextData=(sc.Default))

3. Legal systems in the UK (England and Wales): overview by Professor Suzanne Rab, Serle Court. URL: [https://uk.practicallaw.thomsonreuters.com/5-636-2498?transitionType=Default&contextData=\(sc.Default\)](https://uk.practicallaw.thomsonreuters.com/5-636-2498?transitionType=Default&contextData=(sc.Default))

4. Legal systems in the United States: overview by John C. Henegan, Brian C. Kimball and Caroline Smith, Butler Snow LLP. URL: [https://uk.practicallaw.thomsonreuters.com/w-019-5918?transitionType=Default&contextData=\(sc.Default\)&firstPage=true#co_anchor_a974503](https://uk.practicallaw.thomsonreuters.com/w-019-5918?transitionType=Default&contextData=(sc.Default)&firstPage=true#co_anchor_a974503)

5. The U.S. Legal System: A Short Description. Federal Judicial Center. URL: https://ar.usembassy.gov/wp-content/uploads/sites/26/2016/03/U_S__Legal_System_English07.pdf

6. Valcke C. Comparative Law as Comparative Jurisprudence - The Comparability of Legal Systems. *The American Journal of Comparative Law*. 2003. № 52(3). P. 713-740. URL: https://www.researchgate.net/publication/228244654_Comparative_Law_as_Comparative_Jurisprudence_-_The_Comparability_of_Legal_Systems

7. Zeno-Zencovich V. Comparative Legal Systems: A Short and Illustrated Introduction (April 3, 2019). Volume 5 of "L'Unità del diritto" series - Roma Tre Law Department. Roma TrE-Press 2019. 132 p. URL: <https://romatrepress.uniroma3.it/wp-content/uploads/2019/05/Comparative-Legal-Systems-2edizione.pdf>
8. Берман Г. Дж. Западная традиция права: эпоха формирования / Пер. с англ. 2-е изд. М.: Изд-во МГУ: Издательская группа ИНФРА*М, 1998. 624 с.
9. Бернхем В. Вступ до права та правової системи США. К.: Україна, 1999. 554 с.
10. Бондаренко Є. І. Правовий прецедент у сучасних правових системах світу: автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.01. Київ, 2021. 22 с.
11. Васянович О. А. Правовий звичай у правових системах сучасності. Київ: КНЕУ, 2014. 183 с.
12. Гартман М. Т. Генезис єврейської правової системи : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.01 Львів. нац. ун-т ім. І. Франка. Львів, 2016. 20 с.
13. Гураленко Н. А. Судовий прецедент у системі джерел права: філософське та теоретичне осмислення. Чернівці: Чернів. нац. ун-т, 2012. 253 с.
14. Кравчук М. В. Правова система США. К.: Нора-Друк, 2004. 136 с.
15. Малишев Б. В. Судовий прецедент у правовій системі Англії: монографія К.: Практис, 2008. 344 с.
16. Малишев Б. В. Правова система (телеологічний вимір). К.: Дакор, 2012. 363 с.
17. Михайліна Т. В. Правосвідомість як відносно незалежний елемент правової системи. *Актуальні проблеми держави і права*: зб. наук. пр. / редкол.: В. В. Завальнюк (голов. ред.) [та ін.]. Одеса: Видавничий дім "Гельветика", 2017. Вип. 79. С. 80-85.
18. Михайліна Т.В. Роль інтегративного потенціалу правосвідомості у реформуванні правової системи: монографія. Вінниця: ДонНУ імені Василя Стуса, 2018. 312 с.
19. Оніщенко, Н. М. Правова система: проблеми теорії / Ін-т держави і права ім. В.М.Корецького НАН України. К., 2002. 349 с.
20. Пархоменко Н. М. Джерела права: проблеми теорії та методології. К.: Юрид. думка, 2008. 335 с.
21. Полатайко І. В. Втілення правової ідеології у правових системах сучасності: теоретико-правова характеристика: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.01. Приват. ВНЗ "Ун-т Короля Данила". Івано-Франківськ, 2018. 20 с.
22. Пузирна Н. С., Пророченко В. В. Загальна характеристика системи романо-германського права. *Актуальні проблеми юридичної науки та практики*. 2020. № 1. С. 13-18.

23. Садовська, О. М. Правова система Італії: загальнотеоретична характеристика основних елементів: Автореф. дис. на здоб. наук. ступ. канд. юрид. наук. 12.00.01 / Нац. ун-т внутр. справ. Х., 2001. 20 с.
24. Собкова В. Місце судового прецеденту серед інших джерел права у англосаксонській правовій системі. *Право України*. 2007. № 5. С. 155-159.
25. Стрілець О. М. Звичай у системі сучасного права. Чернігів: Десна Поліграф, 2016. 191 с.
26. Фридмэн Л. Введение в американское право: Пер. с англ. / Под ред. М. Калантаровой. М.: Прогресс, 1992. 286 с.
27. Шимон І. П. Правова система Румунії: теоретичні та історико-юридичні аспекти : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.01. М-во освіти і науки України, Львів. нац. ун-т ім. І. Франка. Львів, 2017. 17 с.

Інформаційні ресурси

1. <http://ials.sas.ac.uk/library/eservice/elibrary.htm> – Бібліотека Інституту Поглиблених Правничих Студій. Велика Британія.
2. <http://journals.iir.kiev.ua/index.php/pravo/index> - European and Comparative Law Journal
3. <http://www.nbuv.gov.ua/> – Національна бібліотека України імені В.І. Вернадського.
4. <https://library.law.yale.edu/> – The Lillian Goldman Law Library of Yale Law School.
5. <https://www.bnf.fr/fr> – Bibliothèque Nationale de France.
6. <https://www.coe.int/en/web/portal/home> – сайт Ради Європи (РЄ).
7. <https://www.un.org/en/> – сайт Організації Об'єднаних Націй (ООН).
8. https://www.dnb.de/DE/Home/home_node.html - Deutsche Nationalbibliothek
9. <https://nlu.org.ua/> - Національна бібліотека України імені Ярослава Мудрого

Викладачі:

доцент кафедри теорії, історії
держави і права та філософії
права, к.ю.н.

Ірина СТАДНІК

ЗАТВЕРДЖЕНО:

В.с. завідувача кафедри
теорії, історії держави і права
та філософії права,
д.ю.н., доцент

Юрій ГОЦУЛЯК

Гарант освітньої програми:
завідувач кафедри конституційного,
міжнародного і кримінального права
к.ю.н., доцент

Ольга ТУРЧЕНКО

Керівник спеціальності:
к.ю.н., доцент

Ольга ТУРЧЕНКО